

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu «Objavitelju Dalmatinskomu» i «Smotri Dalmatinskoj» za Austro-Ugarsku Kr. 10.—; samom «Objavitelju Dalmatinskomu» Kr. 6.—; samoj «Smotri Dalmatinskoj» Kr. 6.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmjerno. Pojedini brojevi stoje 10 para, a zastareni para 20.

Pitanja za predbroju, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrstbe, uz koja nema prilične pretplate, biti će povraćena. — Pretplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Pisma i novce treba šaljati «Uredu Objavitelja Dalmatinskog u Zadaru».

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

† CESAR I KRALJ FRANJO JOSIP

Naš je Cesar mrtav! Umrije nam Franjo Josip, naš premili kralj, slava i dika naša, uzdanica i utjeha naša! Ono žarko sunce naše koje, i ako mu najveći ljetnji jek bijaše već davno minuo, sve nas jednako svijetlom lučom obasjavalo, a blagom toplotom ogrijavalo, te pod njim dozrijevali plodovi, što no bijaše u žeženom ilinštaku oplodilo — ono se žarko sunce eto za uvijek smirilo.

Dugo ga gledasmo na zahodu, diveći se onom čudu sjaja i žara, a nijesmo, tužni, mislili da će nam tako brzo saći, i još da će nam ovako naglo saći megju crne o-blake, koji se još nad nas navlače, i izmegju kojih njegova nam svjetlost prosijavaše kao tračak nade i utjehe. Sada, kad nam se ono jarko sunce smirilo i u nepovrat otišlo, naša se pamet zaustavlja sjetno neveselo, i promišlja što je ono bilo.

Bio je Franjo Josip, poslije Boga, sve za svoje narode, i za to su ga oni, srcem punim žarke sinovlje ljubavi i tople blagodar-nosti štovali kao oca svoga. A kakav je otac bio on svima nama! Otac, jaoh, često nesložne i raz-dvojene djece, ali njemu jednako mile, jednako mu odane i vjerne; te je on vazda nastojao da se na-gode i izmire i da ispuni koliko može njihove opravdane želje. Sva-ka pravedna težnja, svaka napre-dna misao, sve što je moglo vo-diti ljudskoj prosvjeti i blagostanju, ojačanju i sreći države; i u ratu i u miru, i u politici i u znanosti, i u obrtu i u umjetnosti, i u grado-vima i po selima, sve je uvijek nalazilo u njega jaku pomoć i zaštitu moćnu. Svi koji se oboga-tiše znanjem i oplemeniše umje-njem ne mogu danas a da ne pomi-sle na sve proširene i pomnožene hramove prosvjete, kojima je Fran-jo Josip l. posvećivao uvijek očinsku brigu svoju; obrtnici, trgovci i pomorci sjećaju se pomagala, što su pod Njegovom vladom nji-hovu radu dala krila; siromašni, bolesni i nevoljni sjećaju se svih uredaba učinjenih za vladanja Fran-je Josipa l. da im sebijeda uma-nji i pruži pravo svjema, da se i njihova čuje gdje se zakoni kroje! Trudbenici svake ruke sjećaju se kako Franjo Josip l. u svom dugom vijeku, nije, ni u sreći ni u tuži, nikada zanemario dužnosti svoje; da je i u svojoj teškoj zadnjoj bo-lesti i proti savjetima liječnika, obavljao vladarske poslove! Svi se tužni i žalosni sjećaju da ni Njega ni u čemu udes poštediti nije: ubiše mu brata: izgubi je-dinca sina, umoriše mu angjela

čuvara, drugaricu vjernu: umoriše mu napokon, pomoćnika i naslje-dnika i prisiliše Njega, čuvara e-vropskog mira, za toliko decenija, da navijesti rat, i On se ne ukloni nikada dužnostima svojim.

Mi sinovi onoga naroda ko-jemu je Bog na nebu, a Vladar na zemlji najveće milje i najpouz-danija nada, koji smo se uvijek odli-kovali vjernošću prava prijestolju Njegovome, koji smo se tu vjernost kao svetu baštinu primili od otaca svojih i predali na amanet djeci svojoj, mi ga ne ljubljamo samo kao dobrog vladaoca, sla-vom ovjenčana, u čigovoj kruni ljubav naprama svim njegovim na-rodima kao sunce sjaje; mi ga ne ljubljamo samo, prvo kao viteškog čuvara evropskog mira, pak kao viteškog branitelja svojih i naših prava, nego i zato jer je i On, kao narod naš, mnogo pretrpio kao čovjek, a sjajnim izgledom kojem se sav svijet divio, pokazao kako treba junački podnositi jade.

Dalmacija je još sjeća kad Ga je ono otrag više godina u dva navrata iskrenom ljubavlju i u usrdnim zanosom dočekala i prigrlila. Oni su dani ostali spo-men-dani za svu Dalmaciju, dani od golema značaja i neopisivog zanosa svekolike zemlje i svega naroda njezinog.

Iz goleme zajedničke tuge koja danas tišti sve narode naše monarhije, diže se jače, ushienije ponositije najplemenitije čuvstvo naših srdaca: osjećaj jednodušno-sti sviju naroda Austrije-Ugarske se cesarskom Kućom, Veza isple-tena zajedničkom tugom, orošena zajedničkim suzama, dosta je jaka da pri ovakoj užasnoj nesreći u-tješi i okrijepi narode i da ih čuva od zdvajanja. Svi narodi Monar-hije su danas do cigloga s cesar-skim Domom kao jedna kuća, koja je istom crnom sudbinom po-gogjena; svi narodi države naše, na današnji crni glas, stegnuta srca, a glasom ugušenim od plača, dižu k nebu oči isplakane s to-plom molitvom: Bože pomози Au-striju! pomози nam domovinu u ovoj velikoj tuži!

Život pok. Cesara i Kralja.

Franjo Josip l. rodio se dne 18. kolovoza 1830. u Beču, kao najstariji sin nadvojvode Franje Karla, drugog sina Franje II-oga, i princeze Sofije, kćeri bavarskoga kralja Maksimilijana l. Uzgo mladoga nadvojvode vodili su i nadgledali su, uz najbolje naučenjake, Heinrich prof Bombelles i prof S. B. Corroni. U svojim strukturama obučavao je cesara vrlo duhoviti i opće naobraženi pukovnik Hanslob. Vrlo se je mnogo bavio mladi nadvojvoda učenjem jezika.

Osim njemačkoga i francuskoga jezika učio je mladi nadvojvoda talijanski jezik i literaturu. Učenje talijanskog jezika i poznavanje ove literature spada megju tradicionalne predmete, u kojima su se uzgajali od Marije Terezije čl-novi habsburške dinastije. Od slaven-skih jezika učio je i vladao i njima po-svema i češki, pa nije ni u kasnije vri-jeme odnemario učenje ovoga slaven-skoga jezika. Osim vojne obuke mladi nadvojvoda imao je osobiti dar i volju za jedan predmet za učenje risanja i proučavanje umjetnosti, iz mladih dana njegovih, kad je bio na bojištima Italije, pokazuju se još i danas brojne risarije ugljenom i olovkom. Bio je vrstan crtač, pa i danas svakom prigodom u izlož-bama grafičkih djela, cesar se u njima vrlo rado zadržavao, pokazujući na tom području umjetnosti, vanredno istančan ukus. Cesarevim nastojanjem je upravo i Albertina, ta u svijetu poznata umjet-nička grafička zbirka, upotpunjena i u-množana.

Kad je god. 1848. nastala bura u svim zemljama monarhije, odlučio cesar i kralj Ferdinand l. (V.) Dobrostivi, da se zahvali na prijestoju. Budući da otac našega Cesara nadvojvoda Franjo Karlo nije htio do se primi vladalačke duž-nosti, to bude mladi, jedva osamnaest-godišnji nadvojvoda Franjo Josip u Olo-muc u dne 1. prosinca proglašen puno-ljetnim, te stupi dne 2. prosinca 1848. kao cesar i kralj Franjo Josip l. na pri-jestolje. Vrijeme ovoga nastupa bilo je zaista samo za mladog i energičnog čovjeka, da ga podnese. U Italiji bila je buna, a u Ugarskoj ustanak. Maršal prof Radecki pokori italijске provincije. a mladi vladar pogje u Ugarsku da su-djeluje kod utišavanja bune, koju su imali da uguše Windisch-Graetz, Schlick i Jelacic. Kod osvajanja tvrgjave Gijura sudjelovao je sam mladi vladar, istak-nuvši se osobitom smionošću svojom. Nakon što se bila bura u Italiji i u U-garskoj stišala, razvio je vladar po svo-jem ministru knezu Feliks-u Svarcen-bergu vrlo živu djelatnost, koji prema unutarnjosti svojih zemalja, toli u iz-vanjskoj politici, poimeince pak prema provincijama nekadanjeg njemačkog car-stva. Ustav, koji je objavljen dne 4. o-žujka 1849., bi opozvan i dokinut, a ap-solutistički režim protegnut na čitavo državno područje. Sa rimskom kurijom bude god. 1855. sklopljen, uz nastojanje papinskog nuncija kardinala Viale de Drela jedan konkordat, kojim se je oso-bito išlo na ruku privilegijama katolič-koga klera. Cesar je za ovo vrijeme pu-tovao malo ne čitavom monarhijom, da se upozna sa zemljama i težnjama raz-nolikog pučanstva. Dne 18. veljače 1853. pokušao je Magjar Ivan Libenyi da na Löwenbastaji u Beču ubodom noža ubije vladara. Atentat srećom nije uspio. Cesar je bio samo lako ranjen i rana je vladaru zacijelila već nakon nekoliko sedmica. Dne 24. travnja 1854. oženi se vladar sa prekrasnom bavarskom prin-cesom, rođakinjom svojom, princesom Jelisavom, kćerju princa Maksimilijana Josipa Bavarskoga. Iz ovoga braka po-tekoše ova djeca: nadvojvotkinja Sofija (rođjena 5. ožujka 1855., umrla 1857.), Gizela (rođjena 12. srpnja 1856., udata god. 1873. za princa Leopolda Bavar-skoga), nadvojvoda Rudolf, rođen 21. ko-lovoza 1858., umro 30. siječnja 1889. i Marija Valerija, rođjena 22. travnja 1867. a udata za nadvojvodu Franu Salvatora god. 1890. (iz linije Toskana).

Rat, koji je Austrija objavila Dije-montezima i Francuskoj, nije se svršio povoljno po carevinu. Rat je započeo dne 29. travnja 1859. Kad je nakon gu-bitaka kod Magente vladar sam pre-uzeo vrhovno zapovjedništvo nad svo-jom vojskom, morao je unatoč velikoj junaštva svoje vojske, ali uslijed premoći neprijatelja izgubiti bitku kod Solferina dne 24. lipnja. Uslijed toga dogje dne 11. srpnja do mirovnih preliminara iz-megju cesara i kralja Franje Josipa i francuskoga cara Napoleona III. u Villa-franci. Dne 10. studenoga 1859. bio na to utanačen mir u Zürichu. Franjo Josip odstupi Djiemontezima Lombardiju a za-drži venecijansku provinciju. Dok su se još vodili mirovni pregovori, spremale su se u unutarnjosti carevine važne promjene i reforme. Dne 20. listopada 1860. objavila je poznata listopadska diploma, dijelom uspostavu jur prije valjanog u-stava, dijelom opet zavedenje novih ze-maljskih ustava kao i saziv jednog cen-tralnog sabora u svrhu sudjelovanja kod legizlativnog rada za čitavu državu. Dne 26. veljače 1861. bi proglašen novi au-strijski državni ustav, a dne 1. svibnja iste godine otvori sam vladar državni sabor prijestolnom besjedom. U Ugarskoj i u Hrvatskoj, ne htjedeše se ovom centralističkom ustavu pokoriti, zahtije-vajući za sebe posebni ustav, koji ih ide, po staroj pravici i zakonu. Nastojanje vladarevo da obnovi njemački bund dragovoljnim udruženjem njem-ačkih knezova nije imalo uspjeha. Na poziv Franje Josipa sastadoše se svi njemački knezovi i zastupnici njemač-kih gradova u Frankfurtu na Majni, izuzamši pruskog kralja Vilima l. Bio je to poznati kongres njemačkih kne-zova, koji je potrajao od 17. kolovoza do 1. rujna 1863. Pregovore vodio je sam Cesar i kralj, ali su oni ostali bez rezultata. Naprotiv doskora se Austrija združila sa Pruskom, a u svrhu rata protiv Danske. Sudbina vojvodina njemač-kih dovela je do neke vrsti preloma iz-megju Franje Josipa i Vilima l. koji se sastankom u Gasteinu u kolovozu 1865. na neko vrijeme odstranio. Cesar je u isto vrijeme nastojao, da ustavnim ne-prilikama u Ugarskoj doskoči, pa je pod grofom Belcrediom odredio ukinuće us-tava od godine 1861. za Ugarsku, sa-zvavši u isti čas i ugarski sabor na za-sjedanje.

Ratom protiv Druske od godine 1866., kojoj se Italija pridružila, Austrija je izgubila svoj položaj u njemačkom bundu, kao provinciju Veneciju unatoč sjajne pobjede kod Custozze i kod Visa. Ovi dogagjaji učinise, da se je promi-jenio vladavinski sustav u Austriji. U listopadu godine 1866. pozvao je vladar bivšeg saksanskog državnog ministra pl. Benata za ministra izvanjskih posala na mjeso Mensdorffa i predao mu, na-kon demisije grofa Belcredija, sastav jednoga austrijskoga kabineta (7. velja-če 1867.). U isto vrijeme dobio je grof Andrassy nalog, da sastavi jedan ugar-ski kabinet. Na taj je način ugarsko državno pravo, ugarski ustav bio od krune priznat i zaveden temelj duali-stičkom sustavu monarhije. Dne 8. lipnja 1867. na Duhove bude Franjo Josip sve-čanim načinom u Budimu okrunjen za ugarsko-hrvatskoga kralja, te objavi op-ćenitu amnestiju. I u austrijskim pro-vincijama obnovljene su ustavne prilike. Veljački ustav bude podvrgnut reviziji i novi temeljni državni zakoni budu dne 31. prosinca 1867. objelodanjeni. Dne 18.

kolovoza 1868. sastade se Franjo Josip u Salzburgu sa francuskim carem Napoleonom III. i caricom Eugenijom. Iste je godine vladar uzvratilo posjet prigodom svjetske izložbe u Parizu. Godine 1869. zaputi se Franjo Josip u Egipat da prisustvuje svečanom otvorenju Sueckoga kanala. U rujnu godine 1871. sastao se u Salzburgu sa njemačkim carem Vilimom I. te su od onda uspostavljene prijateljski odnosi između Austrije i Njemačke. Od onda sastadoše se austrijski i njemački car malo ne svake godine, te je taj običaj uzdržao i sadašnji njemački car Vilim II. Dosjet našega vladara i ruskoga cara Aleksandra II. u Berlinu učinio je, te su se ova tri cara sporazumjela u svim važnijim političkim pitanjima te je taj sastanak bio početak tako zvanog «drugog trocarskog saveza». Svjetska izložba u Beču u godini 1873. dala je našem vladaru prigode da primi posjete raznih suverena, koje je tijekom slijedećih godina uzvratilo. Trajni dobri odnosi između Austrije i Njemačke učinile, te se je sklopio formalni savez između obiju vlasti, kojemu se kasnije Italija pridružila, a koji je na tako perfidan način izdala. Naprotiv su odnosi prema Rusiji nakon tursko-ruskog rata od godine 1877. i berlinskog kongresa godine 1878. ohladnili, te su se tek godine 1891. opet poboljšali. U mjesecu svibnju godine 1897. zaputi se Franjo Josip u Petrograd, da uzvratilo posjet ruskoga cara Nikolaja II. Od onda sijedi naš vladar nije više učinio službenih posjeta, već je na primjer u francuskoj rivijeri na Cap. Martinu posjetio svoju suprugu, koju je izgubio umorstvom Lucchenijevim, incognito. Od posljednjih godina devetnaestoga stoljeća pa do godine 1910. prošla je vladavina Franje Josipa mirno. Unutarnje prilike u austrijskoj polu — narodne borbe — pa u Ugarskoj — pitanje jedinstva vojske — zadavale su vladaru velike brige.

Dokusi njegovi da izmiri narode u Austriji, nijesu, kraj najbolje volje, uspjeli. Ministarstva grofa Thuna i Badenia nijesu se mogla uzdržati uslijed otpora Nijemaca. U Ugarskoj morao se uslijed opstrukcije svaki čas, pače jednom i silom raspustiti parlament, a vojna zapovjed dana u Chlapu uvjerila je Magjare, da vladar u svoje vojne privilegije ne da dirati. Tek u drugom decenju ovog stoljeća počeli su se odnosi prema vani zaoštravati. Aneksijom Bosne i Hercegovine dne 8. listopada 1908. malo da nije planuo rat sa Srbijom i Rusijom. Balkanski s vez i tripolitski rat učinile, da su zajedno sa obim ratovima protiv Turskoj, morale Njemačka i monarhija budnije paziti na svoje interese. Atentat u Sarajevu razotkrio je nastojanje entente oko uništenja centralnih vlasti, poimence nastojanje oko rascjepanja monarhije, pa je urodio naprije ultimatumom Srbiji i svjetskim konfliktom, a konačno i vjerolomstvom dugogodišnjeg saveznika na apeninskom poluotoku.

Sijedome vladaru nije bilo sugjeno, da staračke svoje godine dovrši u miru, kako je želio.

Bolest Njegova Veličanstva.

BEČ, 19. «Korrespondenz Wilhelm» javlja: O Cesarevu zdravlju izdan je ovaj buletin: U stanju Njegova Veličanstva nastalo je malo poboljšanje, u koliko je temperatura izjutra bila 36.6 stupnjeva a poskočila u večer samo na 37.7. Subjektivno stanje i djelovanje srca jednako dobro. Cesar je preko dana primio prvog vrhovnog dvorskog meštra Montenuova, generalne adjutante Daara i Bolfrasa, kabinetskog upravitelja Schiessa, odsječnog predstojnika Daruvargija i ministra predsjednika Koerbera u audijenciju koja potraja jedan sat.

BEČ, 21. Cesar je sproveo mirnu noć i dobro spavao. Temperatura je jednaka sinoćnoj. Cesar je ustao u obično doba, te se posvetio kao svagda državnim poslovima.

BEČ, 21. Cesar je pred 8 sati izjutra primio pohode nadvojvotkinje Marije Valerije a u 10 sati prije podne ministra izvanjskih posala Buriana u audijenciju.

RAT.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izviještaji austro-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 18. Službeno se javlja:

18. novembra 1916.

Istočno bojište:

Vojna fronta generala pukovnika Nadvojvode Karla Frana Josipa:

S obe strane Schyla njemačke i austro-ugarske čete napreduju neprekidno, unatoč najžešćem neprijateljskom otporu. Staklo se zemljišta i istočno od rijeke Olta (Alta). Sjevero-istočno od Campu-

Novi pomoćni učitelj

Napisao Bret Harte.

(Nastavak.)

— Ne ću da vas pitam, da li vi mislite, da ste l'po postupali s dječakom. Mr. Twing? — reče Mrs. Martin vatreno, — zar vi tako shvaćate zapt.

— Ja mislim, da sam lijepo postupao, jer Tom je znao, da je to neka lukavština, pa stoga nije bio prevaren. Ja to zovem zaptom, ako ga je moj postupak nagno, da učini ono, što je pravo, i ako ga zastraši ili odvratiti od svega, što bi mene ili vas moglo vrijetjati. Bez sumnje je dječaku mil je, da sam ga izvrgao smijehu rad njegova prestupka, nego da sam mu pribavio strogu kaznu. Pa, — dodade nespretno ili ozbiljno, — ako biste htjeli to prepustiti meni, pak uz li, da sam ja za to ovdje, da ovakov posao vršim, — koji nije za ženu — onda ćemo moći ograđiti se i protiv Peaseley-a i protiv Pike-County-a, i moći ćemo raditi za probitak naše škole uz prkos jeđonomu i drugomu.

Nešto malo umirena, ali i nešto zapanjena, a svladana ličnošću toga čovjeka više nego što si je i sama umišljala, Mrs. Martin ne reče ništa, već pušti, da progie dan, a da nije izoćčila krivce. Vraćajući se kući te večeri, vrlo se začudi, kad joj je njegova gazdarica stala preko svake mjere čestitati za rad novoga pomoćnika. — A ljudi kažu, Mrs. Mar-

lunga propadoše ljuti neprijateljevi protunapadi. Na erdeljskoj istočnoj fronti, u snijegu i mrazu, borbeno je djelatnost neznatna.

Vojna fronta gener. maršala princa Leopolda Bavarskog:

U Voliniji na mjesta življi artiljerijski boj.

Talijansko i jugo-zapadno bojište: Nepromijenjeno.

BEČ, 19. Službeno se javlja:

19. novembra 1916.

Istočno bojište:

Južno krilo saveznih bojnih snaga pod višim zapovjedništvom generala pukovnika Nadvojvode Karla postiglo je zadnjih dana potpun uspjeh. Čete generala von Falkenhayna prokriše sebi put u bici kod Targu-Jiu iz planine, te jučer dopriješe sa kolonom koja napreduje Motruskom dolinom, na željezničku prugu što vodi iz Ver-ciorove na Crajovu.

Vrlo žilavo rumunjsko odupiranje, koje se na više načina izražavalo, poglavito na istoku i jugo-istoku od Targu-Jiu, u ljutim protunapadima, bijaše uzaludno. I austro-ugarske i njemačke čete koje prodiru s obe strane rijeke Alta, stigoše, boreći se žilavo i bez prekida, do planinskog podnaka. Jučer progioše liniju Calimanesci-Suici; rumunjski napadi propadoše tamo kao i sjeverno od Campulunga.

Od 1. novembra odnijelo se u Vlaškoj 189 rumunjskih oficira, 19.338 momaka, 26 topova, 17 municijskih kola i 72 mitraljeze.

Na erdeljskoj istočnoj fronti jugo-istočno od Tölgyesa bavarske čete generala von Arza odbiše ruski zagon. Više na sjeveru nije se ništa bitno zbilo.

Talijansko bojište:

U dolini Vipave, na jugu Bilja, uzet je i zapremljen talijanski opkop; tu se zarobilo 4 oficira i 120 ljudi.

Jugo-istočno bojište:

Ništa novo.

BEČ, 20. novembra 1916. Službeno se javlja: (20. novembra 1916.)

Istočno bojište.

Vojna fronta generala konjice Nadvojvode Karla Frana Josipa:

Operacije protiv Rumunjske teku po planu. Sjeverno od Campulunga opet se žestokih napada odbilo.

Fronta gen. maršala Princa Leopolda Bavarskog:

Ništa važno.

Talijansko i jugo-istočno bojište: Nije bilo znatnih događaja.

Zamjenik poglavice generalnog štaba v. Höfer podmaršal.

Izviještaji njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 18. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 18. novembra 1916:

Zapadno bojište:

Engleska je artiljerija uperivala svoju vatru poglavito protiv naših pozicija na obim obalama Ancre. Poslije pripreme vatrom Francuzi preduzeše protiv Saillisa i južnih priključnih linija jak napad, koji se skrši u našoj vatri. Na sjevernoj fronti Verduna i u pojedinim odsječcima Vozeza djelovane vatre neko vrijeme ožive.

Istočno bojište:

Kod Witonieza sjevero-zapadno od Lucka jedno preduzeće njemačkih patrola uspije potpuno.

Balkansko bojište:

U Dobrudži bijahu se jučer na lijevom krilu artiljerijski bojevi. Francuski napadi u ravnici južno od Bitolja i protiv fronte na visovima zapalim u snijegu u obluku Černé odbijeni su krvavo. Ljuti se bojevi biju svaki dan radi visova sjevero-istočno od Cegela. Dana 15. novembra Srbi bijahu zauzeli jedan vrhunac; njemački lovci, preužeše na juriš izgubljenu poziciju.

BERLIN, 18. Službeno (večer). Engleski pokus probijanja na obim obalama Ancre, pripremljen silnim ulaganjem artiljerije, prošao je najalovo. Kod Grandcourta boj se jednako bje.

U zapadnoj Vlaškoj naše čete dobro napreduju. Na Mačedonskoj fronti novi teški bojevi.

BERLIN, 19. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 19. novembra 1916:

Zapadno bojište:

Konjica koja se jučer pojavila iz neprijateljske fronte, a silni porast vatre što je danas

tin, — nastavi ta gospogja puna zanosa, da ste baš tim, što ste se ovako ljudski oprli tomu Peaseley-u i Barstowu, i jednomu i drugomu — i sami izabrali, po svojoj volji, mladog čovjeka bez nadutosti i premudrosti; takova, koji će se u svem po vama ravnati — da ste baš tim stekli najboljih zasluga za Pine-Clearing.

— Pa — drže li ga ljudi sasvim — sposobnim? — zapita Mrs. Martin odvažno, tek po malo rumeneći se i oklijevajući pri tom.

— Sposobnim? Ta pitajte samo moga Johnny-a.*

Uz prkos tomu, Mrs. Martin osvanu drugoga jutra u školi nekako rano. — Možda — reče, dok joj se u glasu nekako tužno borila strogost i plašljivost, — možda će biti bolje, da progijemo zajedno današnje zabače, prije nego škola započne.

— Ja sam to već učinio, — odgovori on brzo: — rekao sam vam, da mi je jedan pokus dovoljan. — Vi ste ih dakle pregledali?

— Naučio sam ih na izust. Doslovce. Želite li me slušati? Čujte.

Ona posluš. I on joj lijepo, bez pogreške, izreče na izust sva pravila, pitanja i primjere zadaća toga dana.

IV.

Prije no što je prošlo mjesec dana, uspio je Twing potpuno i odlučno. Isto se tako odlučno

* Johnny dem. od John = Ivan. Op. prev.

ranim jutrom započeo, navjestište nov veliki pokus probijanja. Pokus svrši sa krvavim udarcem po Engleze, koji samo na malo kojem mjestu stekoše neznatno zemljište. Mi smo potisnuti natrag jugo-zapadno od Serre u Grandcourt, a i južno od tog sela, a sad se nalazimo u pripremljenoj zapornoj poziciji na južnoj obali Ancre. Sve ostale pozicije, 12 kilometara široke fronte, naše hrabre čete zadržale ili ih protunapadom preotese. Francuski napadi na sjeverozapadnom rubu šume St. Pierre Vaast skršiše se sa znatnim gubicima.

Istočno bojište:

Vojna fronta gener. maršala princa Leopolda Bavarskog:

Ništa osobito.

Fronta generala konjice Nadvojvode Karla Frana Josipa:

Istočno od Putnaske doline u Györgyjskoj planini bavarske pukovnije odbiše zagone ruskih snaga. Južno od Helyesa, na erdeljskoj južnoj fronti, iznugien je izlazak iz planinskih ždriela u vlašku ravnicu, ma da su se Rumunji uporno odupirali. Jake su rumunjske snage probijene u bici kod Targu-Jiu između Jiula i Gilorta, i potučene sa izvanredno krvavim gubicima. Neprijateljevi pokusi da nas sa novo privedenim snagama znokruži sa istoka, propadoše. Natiskujući se sa neprijateljem, naše čete pripiše do željezničke pruge Orsova-Craiova. Južno od Rotenturmskog klanca prešlo se preko ceste Calimanesci-Suici.

Balkansko bojište:

Na fronti u Dobrudži patrolski sukobi; kod Silistrije iznova življa pješadijska i artiljerijska vatra.

Mačedonska fronta:

Došto je protivniku uspjelo napredovati na visu 1212 sjevero-istočno od Cegela, njemačko-bugarske su se čete smjestile u poziciju sjeverno od Bitolja. Tim se Bitolj napustio.

BERLIN, 20. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan 20. novembra.

Zapadno bojište:

Vatra engleske artiljerije bila je jučer uopće slabija; samo na obim obalama Ancre bila je jača. Napadi što su se na večer preduzeli između Serre i Beaumonta, i protiv naših pozicija sjeverno od Miraumonta, propadoše sa znatnim gubicima. U boju sa ručnim granatama naša pješadija izbacila Engleze iz zapadnog dijela Grandcourta.

U protunapadima zadnje nedjelje zarobljena su 22 oficira i 900 momaka i olete su 34 mitraljeze.

Francuzi pokušale iznova, da sa sjeverozapada prodru u šumu St. Pierre Vaast; odbismo ih, premda je napad bio preduzet sa svježim snagama i pripremljen jakom vatrom.

Balkansko bojište:

Vojna grupa gener. maršala Mackensena: U Dobrudži i duž Dunava do Oltinske luke istočno od Silistrije, artiljerijska vatra.

Mačedonska fronta:

Smještanje u novim pozicijama sjeverno od Bitolja, izvršilo se, a da protivnik nije ometao. Nove njemačke snage stigoše u boju zonu na fronti Moglene. Bugari odbiše srpske zagone kod Bahova i Tucina.

Prvi general kvartirmajstor Ludendorff.

DALMATINSKE VIJESTI

Ratna odlikovanja i imenovanja.

Njegovo se je Ces. i Kralj. Apostolsko Veličanstvo premilostivo udostojilo

uđijeliti viteški krst Leopoldovog reda s ratnom dekoracijom u priznanje hrabrog i uspješnog držanja pred neprijateljem potpuk. Ivanu Wotrubi, od 37. pješ. puk.;

oficirski krst reda Franje Josipa s ratnom dekoracijom u priznanje izvrsnog službovanja u osobitoj službi potpuk. Ivanu Schubertu, od 37. dom. puk.; vojnički krst za zasluge trećeg razreda s ratnom dekoracijom u priznanje hrabrog držanja pred neprijateljem kap. Adolfu Baaru, od 22. pješ. puk.; narediti da se izrazi Previšnje pohvalno priznanje radi hrabrog držanja pred neprijateljem prič. natpor. Dr. jur. Ivanu Novotny, od 23. dom. puk.; srebrni krst za zasluge s krunom na vrpici kolajne za hrabrost u priznanje osobito vjernog službovanja za rata straž. Karlu Hintermayeru, od zem. zanđ. zap. br. 9.

imenovati naslovnim potpukovnikom u prič. prič. majora Emila Heinricha, od 23. dom. puk.;

uđomiše neke promjene, što ih je on bio zaveo. Pobožno pjevanje i čitanje biblije, što je bilo uzbuđilo Pike-County-sku djecu i njene roditelje, nije prestalo, ali prikralo se za pol sata, koji je bio posvećen nekim svjetovnim, patriotskim ili narodnim pjesmama, u kojima su se mališi uz Twingovu zaista divnu praktičku pouku tako lijepo i brzo uvježbali, da je i neka bučna crnačka pjesma postala dovoljno popularnom, te je jeđonoglasno bila pripuštena pobožnomu pjevanju. I gramatika učila se je neprekidno u Pine-Clearing-skoj školi uz prkos raznim HarDee-ima i Mackinnon-ima, ali Twing znao je vježbe u recitaciji tako vješto uđesiti, da su pobudile sveopći entuzijazam. Neliterarni Pike-County, koji nije nikako htio priznati odlučnu važnost nominativa, uspijevao je uza sve to prekrasno u klasičkom izgovoru, a Tom HarDee, koji se je bio istaknuo svojim negramatičkim protestom u obranu Pike-County-a, nije bio manje oštar, ali svakako elegantniji, recitujući poput Edmunda Burke-a optužbu protiv Warrena Hastingsa;*) i roditelji njegovi to priznavahu. Odbornici Sperry i Jackson čudili su se, ali k jeđonu i veselili općemu zadovoljstvu — jeđini Mr. Peaseley pokazivao je još uvijek kao neku mučeničku strpljivost i sumornu snošljivost prema novomu pomoćnomu učitelju i njegovim novotari-

*) Edmund Burke bio je znamenit pravnik i državnih engleski. Osobito je izašao na glas optuživši Warren-a Hastingsa, upravitelja Indije, zbog globljenja. Op. prev.

majorom kap. Ernsta Bauera, od 23. dom. puk. dođijeljen osobnoj službi ministra za zem. obranu. vojničkim intendantom vojn. podint. Egidija Viezzoli;

kapetanima: natpor. Mirka Mikulića, od 37. dom. puk., Evalda Krenthalera, od 23. dom. puk.; natporučnicima: por. Josipa Franca, Ladislava Chrudinu, od 23. dom. puk., Karla Pokorny, od 37. dom. puk., Marija Volpi, od dalm. konj. divizije; natporučnicima u pričuvu: prič. por. Narciza Baldani, od 37. dom. puk., Uroša Pokrajca, Hrvoja Deškovića kod trenske div. br. 16;

puč. ust. natporučnicima: puč. ust. por. Frana Gaspića, Benedikta Marcelju, Vicka Stermića viteza od Valcrociata;

puč. ust. nadliječnicima: puč. ust. pom. liječnika Dr. Petra Rismondo;

poručnicima u pričuvu: prič. zast. Matiju Crljenicu, od 37. dom. puk., Teodora Langa, Hermana Mehrfurta, od 23. dom. puk., Milana Deškovića, od 5. dom. puk.;

prič. rač. poručnikom prič. zast. Ervina Granadija, od 23. dom. puk., Dr. phil. Gilberta Flumiani, od 37. dom. puk.

puč. ust. poručnicima: (s rangom 1. avgusta 1916) puč. ust. zast. Stjepana Consolari, Dr. Anta Dražića, Petra Jankovića, Nika Kisića, Oskara Marčića, Antuna Marinkovića, Luku Skurića, Miha Zorića.

Poštanska vijest.

Odsad je pripušten listovni poštanski promet sa Austrijom iz svih mjesta provincija Antwerpen i Limburg kao i okružja Charleroi u Belgiji.

Svojevoljni raspust društva.

Društvo «Banča Cittadina» u Staromgradu svojevoljno se raspustilo radi pomanjkanja članova prinostnika.

Nove knjige.

Odlomak iz djela «Zlatna knjiga naroda hrvatskoga», koji je u vrlo ukusnom ruhu i sa lijepim ilustracijama ugledao svjetlo u Zagrebu i kojega smo sa zahvalnošću primili, najljepša je preporuka na velikom zasnovanom djelu «Zlatna knjiga naroda hrvatskoga», kojemu je svrha, da sačuva slavnu uspomenu na sve hrvatske junake, koji su se u ovom velikom svjetskom ratu odlikovali i dali svoju krv i život za kralja i domovinu.

Po sađržaju ovog odlomka razabiremo, da na tom djelu saragujuu ponajodličniji naši radnici na peru iz svih krajeva Hrvatske, a to nam je najbolje jamstvo, da će «Zlatna knjiga naroda hrvatskoga» biti u svakom pogledu na čast i ponos našega naroda.

Pošto će u njoj biti spomena o mnogobrojnim dalmatinskim junacima, koji su se u ratu odlikovali na kopnu i na moru, to smo uvjereni, da će i naše općinstvo po uprijeti ovo patriotsko preduzeće, namjerom, da čim s'orije ugleda svjetlo. Apelujemo specijalno na naše rodoljubne općine, škole, župne urede i t. d., koji su u prvom redu pozvani, da materijalno podupru to vrlo korisno narodno preduzeće.

Preplata na čitavo djelo, koje će u najukusnijem ruhu i sa najboljim ilustracijama, ugledati svjetlo u više svezaka, iznosi

K. 50.—, koji se mogu i u obrocima isplaćivati, a šalje se izravno na Prvu hrvatsku štedionicu.

Teška nesreća na moru.

19. ov. mj. oko 2 sata popodne krenula je iz Zadra put Lukorana lagja «Sveti Nikola Bože Pomoz!» od Ivanova Marka, rečenog Pulicija, iz Lukorana, sa 30 osoba što muško što žensko, a vraćahu se svojim kućama, kao obično, dnevnom vozarićom.

Putovahu bez neprilike skoro do druge obale, a kad je lagja pripjela između Rta Marovice i Luke Fornaze, nađ kojom se uzdiže brdo Lukoran, otkuđa često za zlog vremena na mahove puše, radi skoro mirnog mora lagja se zaustavi.

Iznenada duše s brda žestok vjetar, koji zahvativši lagju skoro zaustavljenju, izvrne je prije nego se moglo njom upravit i smjeru vjetra i mora.

Raspeto jeđro zapriječi da se lagja potpuno izvrne, i to je dozvolilo malom broju ljudi, da uhvate žene koje se malažahu u nutrašnjosti pod palubom, da ih izvuku i tako spase.

Sa bližnjeg žala krenuše mnogi brzo u pomoć spasavajući utopljenike, ali sasvim tim žalibože poginu 5 žena, četiri iz Lukorana, jeđna iz Ugljana. Nagjene su lešine trojice, dviju iz Lukorana i jeđne iz Ugljana, a o drugim dvjema nikakva traga. Bog im se duši smilovao!

Crveni krst.

Endlicher August, Drišć, da počasti uspomenu blagopok. gosp. Rudolfa Frančića kr. 2; da počasti uspomenu pok. Dr. I. K. vit. Fontana pl. Valsalina, Dr. Kazimir vit. Abelici kr. 4.

jama. Što se tiče Mrs. Martin, to se je činilo, kano da pristaje uz promjene Twingove, nakon što ih je tobože sama bila zamislila — kano da drži, da su morale biti zaveđene od muškarka, jer da ne prijaui ukusu i magnuču ženskomu, ali treba da se spomene, da je ona od onomadne, premda isprva nije nikako htjela, da izreče svoj sud o njemu, počinjala njegovo djelovanje tumačiti pred svojim prijateljima, pa da se je uza sve to navlaš isticala kao njegova zaštitnica.

Ali kad su bili njih dvoje sami, opazala bi, da je vrlo zabavan, a njegova samosvijest i njegovo prostaštvo činilo joj se tako bezazlenim, da je više i nije vrijetjalo. Bili su dobri drugovi, premda nijesu nikad razgovarali o povjerljivim stvarima, izuzevši školske dužnosti; ona ga i nije više pitala, da joj protumači, kako je Mr. Barstow baš njega bio izabroo učiteljem, premda se nije mogao nikakvom svjedodžbom iskazati. Kakva je bila njegova prošlost i čim se je prije bavio, to niti je ona marila znati, niti on kazati; da se je prije i drugim kakim poslom, plemenitim ili manje plemenitim, bavio, ne bi bilo ništa čudnovato u općini, u kojoj je glavni pravnik nekad bio vojnikom, a mlinar doktorom. Da joj se je on divio, bilo je njoj jasno; da joj se to svigalio, ali da nije ni najmanje mislila, što bi od toga moglo biti, bilo je valjda jeđnako jasno drugima. Pa možda je to i njemu jasno bilo.

(Slijedi).

23. dom. puk.
zem. obranu.
pikint. Egidijsa
ikulića, -od 37.
3. dom. puk;
anca, Ladislava
Pokorny, od 37.
ni. divizije:
por. Narciza
okrajca, Hrvoja

ust. por. Frana
Stermića viteza
ust. pom. liječ-

st. Matiju Crlje-
ngna, Hermana
Deškovića, od
rvina Granadja,
Lumiani, od 37.

1. avgusta 1916)
Anta Dražića,
Marčića, An-
na Zorića.
stanski promet
i Antwerpen i
Belgiji.

štva.
u Staromgradu
ikanja članova

naroda hrvat-
u i sa lijepim
u i kojega smo
preporuka na
knjiga naroda
sačuva slavnju
koji su se u
ali i dali svoju

biremo, da na
naši radnici na
am je najbolje
da hrvatskoga»
os našega na-

mnogobrojnim
ratu odlikovali
i, da će i naše
preduzeće, na-
poljubne općine,
urubme ređu po-
orisno narođno

u najukusnijem
edati svjetlo u
našim isplacivati,
štedionicu.

u.
krenula je iz
kola Bože Po-
dicija, iz Luko-
sko, a vraćahu
om vozaricom.
o druge obale,
Marovice i luke
koran, otkuda
še, radi skoro

ar, koji zahva-
je prije nego
ra i mora.
lagja potpuno
uoi, da uhvate
pod palubom,

brzo u pomoć
naližbože po-
na iz Ugljana.
korana i jedne
va traga. Bog

asti uspomenu
2; da počasti
pl. Valsalina,

e činilo, kano
akon što ih je
da drži, da su
da ne prijaju
da se spo-
da isprva nije
smu, počinjala
m prijateljima,
kao njegova

opažala bi, da
jest i njegovom
m, da je više
i, premda ni-
svatvima, izu-
više pitala, da
aš njega bio
gao nikakvom
noga prošlost
marila znati,
a kakim po-
bavio, ne bi
oj je glavni
ar doktorom.
no; da joj se
silila, što bi
dnako jasno
no bilo.

(Slijedi.)

Croce rossa.

Per onorare la memoria della def. Rosa ved. Vallon, Darinka ved. Komnenović cor. 1; per onorare la memoria del def. Luca Vitaliani, Dr. Casimiro cav. de Abelić cor. 4; Dott. Giacinto Bugatto, i. r. concepista postale, Zara, per onorare la memoria dei defunti Rodolfo Franić, maestro sup. postale (Driš) cor. 1, Pietro cav. de Erco (Tkon) cor. 1, Pietro Valenti cor. 1, Giovanni Gherghevich cor. 1.

Telegrammi Uredništva.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

RAT.

Izvjestaji austrijsko-ugarskog glavnog stana. BEČ, 21. Službeno se javlja:

«21 novembra 1916».

Istočno bojište:

Fronta generala pukovnika Nadvojvode Karla Franja Josipa:

Savezne bojne snage koje se bore s obe strane Schyla, potisnuše neprijatelja te se primiču Craiovi. Istočno od rijeke Alta učvrstismo se na visu južno od Scauenia. Na sjeveru od Campulunga neprijatelj je nastavljao svoje napade; ali svi mu napori iznova progroše naprazno. Kod vojske generala Kövesza njemački lovci izvrše u području Ludowe uspješan zalijet.

Vojna fronta gener. maršala Princa Leopolda Bavarskoga:

Neznatna borbeno djelatnost.

Talijansko bojište:

Protunapad u dubokim redovima na opkope, što su ih naše čete nedavno osvojile južno od Biglie, odbijen je.

Jugo-istočno bojište:

Kod c. k. četa ništa važno.

Zamjenik poglavice generalnog štaba v. Höfer podmaršal.

Zauzeće Craiove.

BEČ, 21. Vojno više zapovjedništvo javlja službeno: Jutros je uzeta Craiova.

Izvjestaji njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 21. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 21. novembra 1916:

Zapadno bojište:

Naša je artiljerija pobijala sa vidljivim do- brim uspjehom neprijateljske baterije i uporišta. Živahna neprijateljska vatra s obe strane Ancre i šume St. Pierre Vaast; nije bilo pješadijskih bojeva. U Champagne i u području Meuse djelovanje je artiljerije oživjelo.

Istočno bojište:

U jednom patrolskom preduzeću u području Ludowe, zarobljeno je 40 ljudi. Ruski zagon radi rasterećenja u susjednom odsječku propade kr- vav. Na istočnom rubu Erdelja samo mali sukobi. Njemačke i austro-ugarske čete sjeverno od Campulunga odbiše ponavljane rumunjske napade. Na rijeci Altu oteto je u ljutom boju Rumunjima nekoliko važnih mjesta i zašćenih visova. Naša je pješadija pred Craiovom.

Balkansko bojište:

Vojna grupa gener. maršala Mackensena:

Nikakvih osobitih događaja.

Bombardovalo se Konstanzu i Cernavoduu. Naše letjeličke eskadre ostuše bombama saobra- čajne naprave kod Bukurešta.

Maćedonska fronta:

Izmegju Prjespenskog jezera i Černe protivnik se zalijetao sa prednjim četama do njemačko- bugarskih pozicija. Srpski zagoni na fronti Ma- glene propadoše.

Prvi general kvartirmajstor Ludendorff.

Uspjeh saveznih četa u Rumunjskoj.

BERLIN, 21. Wolff Bureau doznaje sa nad- ležne strane o najnovijem uspjehu u Rumunjskoj: Sa porazom Rumunja u bici kod Turgu-Jiu i pro- valom saveznih četa 18. novembra do željezničke pruge Orsova-Craiova, ratne operacije protiv Ru- munjske stupiše u novu fazu. Ova brzo i ener- gično izvršena ofenziva ima veću važnost od provale u Dobrudžu. Rumunji su u žestokoj bici i unatoč najživlijem otporu kod Turgu-Jiu, odlučno potučeni sa izvanredno teškim krvavim gubicima.

Kako bitka u prostoru izmegju Konstance i Cernaveode tako i bitka kod Turgu-Jiu znači epohalni čin u istoriji rumunjske vojne. Dobjedne čete sred- nšnjih država iskorišćuju odmah svoj uspjeh: one su provalile u vlašku ravnicu unatoč straš- nim zaprekama, zapalim u snijegu putevima, a cestama kojima se jedva može hodati a kamo li voziti se. Rumunjski protunapad sa istoka protiv četa što su prodirale, nije mogao da ukloni sud- binu odlučne bitke. Kolone napreduju dalje. Bitka kod Turgujina nov je dokaz za tačno skupno dje- lovanje, za tijesno u ratu pobratimstvo austro- ugarskih i njemačkih četa pod vojnom zamašna vidiku.

Za čudo je, što rumunjsko civilno pučanstvo, podbodeno teškim porazom, učestvuje u boju i često se puca iz zasjede na kolone i čete. Pošto je sada prekinuta željeznička pruga Orsova-Cra- iova, izgubiše rumunjske čete što se bore kod Orsove, jedinu liniju za povlačenje. Poslije ogro- mnih gubitaka u Dobrudži i Erdelju, ovaj je novi udarac težak za Rumunje. Drama provali u Vla- šku, naprosto lokalni uspjeh Sarraila kod Bitolja iščezava sasvim.

Koerber u Budimpešti.

BUDIMPEŠTA, 21. Ministar predsjednik Kör- ber otrsio je u jutro službene poslove, pa je po- šao na ministarsko predsjedništvo Tiszi u pohode.

Ententa u Grčkoj.

ATENA, 20. (Reuter.) Savznici tražiše, da se njemačkom, austro-ugarskom, turskom i bugar- skom poslaniku izručie pasoši. Vlada smatra daj

se ovome zahtjevu ne može odazvati. Održalo se ministarsko vijeće pod kraljevim predsjedanjem, da se pretrese stvar. Kralj je savzao za sutra u jutro krunsko vijeće. Velika je uzrujanost zavla- dala, jer saveznici traže, da neprijateljski posla- nici krenu u srijedu.

Oluje u Francuskoj.

BERN, 21. Iz velikog dijela Francuske javljaju, da je barometar jako pao. U Marseille i Bordeaux silna plima poplavi ulice; više je stotina malih brodova uništeno; bilo je i ovećih lagja, koje su nastradale pred ulazom u luku.

RAZLIČITE VIJESTI

Atentat na trgovačku podmornicu «Deutschland».

LONDON, 18. Agencija Reuter javlja iz New Londona: Trgovačka podmornica «Deutschland» jučer se izjutra povratila u luku, jer se bijaše su- kobila sa teglećim brodom koji ju je pratio. Tegleći je brod potonuo; sedam se njegovih momaka utopilo. Nije utvrjeno, da li je «Deutschland» o- štećena.

NEW-HAVEN (Connecticut), 19. (Reuter) Vla- snici teglećeg broda sa kojim se «Deutschland» sukobila, tuže podmornicu, jer da je ona kriva što je tegleći brod potonuo i momčad se utopila.

BERLIN, 20. Američke kabelske depeše, fran- cuskih novina 11 novembra rasturaju, kako piše «Vossische Zeitung» vijesti new-yorskih novina, da se sukob trgovačke podmornice «Deutschland» sa američkim teglećim brodom mora pripisati a- tentatu na podmornicu. Jedan motorni čamac po- kušao je da udari kljunom u «Deutschland», ali ova umaknu te se sukobi sa teglećim brodom. Još se javlja, da je uhvaćena jedna osoba, koja je nastojala da ukrca u podmornicu praha. «Deutsch- land» je malo oštećena, pa će skoro otputovati.

Rusija izjavljuje da ne misli na odjeliti mir s Njemačkom.

PETROGRAD, 18. Vijest Petrogradske agen- cij:

Ministar izvanjskih posala upravio je pred- stavnicima Rusije ko l saveznih Vlasti telegram, u kojem, s obzirom na glasove što se pronose o tajnim dogovorima izmegju Rusije i Njemačke radi potpisanja odjelitog mira, izjavljuje najodluč- nije, da Rusija ni najmanje ne misli na skloplje- nje odjelitog mira, nego da će se, uz bok svojim saveznicima, boriti protiv zajedničkog neprijatelja dok ne kucne čas konačne pobjede; nema tog neprijateljskog izvijanja, koje će moći da obori neopozivu odluku Rusije.

Skupština čeških stranaka.

PRAG, 18. Na današnjoj skupštini predstavnika svih čeških stranaka Češke i Moravske o- dlučeno je da se obrazuje «Češki savez» koji će sjediniti sve češke zastupnike na Carevinskom Vijeću, a osnivaće se na načelu većine, pak i jed- nog narodnog odbora (Narodni svezbor). To se u objavi saopćuje češkome narodu i kaže, da u da- našnje nemirno doba nikakva stranka ne može da sama preuzme odgovornost za obezbriženje političkih prava cijeloga naroda, niti za prilike što će nastati kad svrši rat. Navise spomenuto osno- vanje poteklo je iz uvjerenja, da će tim zastupni- ci ispuniti jedino volju svega naroda i da će u isto vrijeme raditi i u interesu stare slavne Dina- stije i velike istorijske misije Carevine, koja se osniva prvo i prvo na skupnosti i na uzdržava- nju nerazdjeljivosti svojih kraljevina i zemalja, kao i na apsolutnoj ravnopravnosti svijeh naroda.

Krize vijesti engleskog admiralsva o potopljenim lagjama.

BERLIN, 19. «Wolff Bureau» kaže, da vijest engleskog admiralsva, — po kojoj jedina lagja, koja je dana 6 novembra potonula, bila poštanski parni brod «Arabia» — tako je sastavljena da zavede u bludnju «Arabia» bila je vladina oružana transportna lagja, na kojoj je bilo više stotina ratnih radnika za Francusku: Kineza, Crnaca i šarenih Engleza; a potopljena je podmorskim napadom 6 novembra na 300 pomorskih milja istočno od Malte; dok je dana 3 novembra isto tako potopljen, podmorskim napadom na 80 pomorskih milja istočno od Malte, veliki oružani prijevozni parni brod od 12.000 tona.

Napad naših letjelica na Pađovu.

RIM, 19. Agencija Stefani javlja, da je u Pa- dovi bilo 86 mrtvih, 20 ranjenijeh i da je 9 obi- telji sasvim uništeno.

Novo dizeanje vojske u Italiji.

RIM, 19. Službeni list javlja: Pozvana je pod oružje za 1 decembra treća kategorija godišta 1870 i 1877. Opozvani su svi dopusti i otpusti od službe na fronti za liječnike godišta 1884.

Talijanski ministri u Parizu i Londonu.

LUGANO, 19. Ministar riznice Carcano i mi- nistar za aprovizaciju Reineri krenuli su iz Pariza u London.

Prosvjed Entente protiv proglašenja kraljevine Poljske.

ŽENEVA, 19. Do vijesti Agencije Havas, odlu- čila je francuska i engleska vlada da, u svezi za konferencijom što se držala u Parizu, naloži svo- jim predstavnicima kod neutralnih vlada neka pri- kažu prosvjed protiv izjave Njemačke i Austrije Ugarske u pogledu Poljske. Prosvjed odgovara sa- vijem prosvjedu što ga objavila ruska vlada.

Velike oluje na moru duž Irske obale.

LONDON, 20. (Reuter.) Silna oluja, koja je bijesnala nad britskim otocima, nanijela je strašnih šteta plovidbi, osobito na irskoj obali, gdje je ne- koliko parnih brodova potonulo ili se nasukalo, dok drugi oštećeni potražiše spasa u luci. Mnogo je ljudi zaglavilo.

Kako je u Francuskoj iskiviljen govor nje- mačkog kancelara o novačenju u kraljevini Poljskoj.

BERLIN, 19. Naprema vijesti iz Berna, koju e rasturio bežični telegram iz Lyona, da je naime

državni kancelar izjavio u Reichstagu, za vijeća- nje o poljskom proglasu, ako dobrovoljno novače- nja u Poljskoj ne bude zadovoljiti, da će se po- segnuti za prisilnim novačenjem, a ako poljska vojska ne bude zadovoljiti, da će se ustegnuti ob- veza na osnivanje kraljevine Poljske. «Norddeut- sche Allgemeine Zeitung» konstatuje, da državni kancelar take izjave nije dao i da je vijest iz Lyona s kraja na kraj izmišljena.

Djački iskazi u Atini.

MILAN, 20. «Corriere della Sera» javlja iz Atine: Bila je ovdje javna djačka manifestacija, dijelom za kralja, dijelom u prigod Venizelosu. Za manifestacije ispalo se koji hitac. Gragjanstvo nije učestvovalo u demonstraciji.

Velike poplave i morski potres u Italiji.

LUGANO, 20. Iz područja rijeke Arna javljaju se nove poplave koje su teških kvara nanijele. Tirensku je obalu jučer harao izvanredno jak mor- ski potres; javljaju se teške štete sa cijele ligurske obale. U lukama na stotine je brodova potonulo. Mnogo je kuća, tvornica i drugih naprava grdo oštećeno.

Osuđa na smrt Kramarža i drugova dobila pravnu moć.

BEČ, 20. Novine pišu, da je vrhovni domo- branstveni sud odbio zaobu radi ništavosti koju su prikazali Kramarž, Rasin, Cerwenka i Zamasal, te tim osuda smrti stala na pravnu snagu. Sudski dvor vijeća o prijedlogu za pomilovanje.

Nasukao se veliki američki brod.

HAAG, 20. Američki parni brod «Sibiria» od 11.284 tona nasukao se kod East-Goodwine-Sandsa blizu Doversa; u velikoj je opasnosti a ne mogu se čamci spuštati. Brod traži odasvud pomoć.

Umro Sienkiewicz.

Kako «Bund» iz Berna brzojavlja 16. novembra, umro je od srčane kapi na 15. novembra na veče u Vevey slavni poljački pjesnik i pripovjedač Henrik Sienkiewicz. — Svjetsku je slavu stekao svojim ro- manima. Rodio se je g. 1845. Učio je na varšavskom sveučilištu, te već g. 1872. napisao prvu humorističnu novelu: «Niko nije prorok u svojoj domovini». Izašao je na glas sa svojim silno zanimivim američkim pu- ničkim pismima u širokim krugovima. Objelodanjivao ih je pod pseudonimom Litmos u varšavskoj «Gazeti Poljskoj». Onda je objelodanio čitav niz novela, kojima je pokazao neobičan talenat u realističkom shvaćanju i pobudio općenitu pažnju. Megju tim novelama su «Hania», «Crtarije ugljenom», «Muzikant Janko», «Za hljebom» i dr. God. 1880. počeo je pisati historičke romane. Prvi roman mu je «Tatarska nevolja». Iz- vanredni je uspjeh onda postigao s velikim romanom «Ognjem i mačem», a onda su za ovim došli njegovi glasniji romani «Potop» (1936.) i «Włodzowski» u kojima prikazuje ratove Poljaka s Kozacima, Šveđa- nima i Turcima, a natkriljuje sjajnim slogom, snagom i izumilačkim darom sve, što je na tom polju do tada bilo učinjeno u poljačkoj literaturi. Slavni mu se je glas promio svijetom krasnim romanom iz života, rada i patnja prvih kršćana «Quo vadis». Svi su ovi romani, kao i skoro sva ostala njegova djela, preve- đena na engleski, francuski, njemački, hrvatski jezik, a i na druge evropske jezike. Kad je buknuo strašni svjetski rat, sklonio se je iz svoje domovine, pozor- nice strašnih bojeva, u Švicarsku, gdje ga eto stiže nagla smrt baš, kad mu patnička domovina stresa ropske lance.

Telegrammi della Redazione.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

LA GUERRA.

I bollettini dello stato maggiore generale austro-ungarico.

VIENNA, 21. Si comunica ufficialmente:

«21 novembre 1916.

Teatro della guerra orientale:

Fronte del colonnello generale Arciduca Carlo Francesco Giuseppe:

Da ambo i lati dello Schyl le forze alleate combattenti cacciarono a ulteriormente indietro, il nemico e si avvicinarono a Craiova. Ad est del fiume Alt abbiamo preso piede sulle alture a sud di Scaueni. A nord di Campulung il nemico continuò i suoi attacchi. I suoi sforzi furono però ancora una volta inutili. Presso l'armata del generale Kövess, nella regione del Ludowa, cacciatori germanici compirono scorrerie coronate di successo. Fronte del principe Leopoldo di Baviera: Scarsa attività combattiva.

Teatro della guerra italiana:

Fu respinto un contrattacco, mosso in file profonde contro i fossati testè conquistati dalle nostre truppe a sud di Biglia.

Teatro della guerra sud-orientale:

Presso le i. e. r. truppe nulla di importante. Il sostituto capo dello stato maggiore generale von Höfer tenente maresciallo.

La presa di Craiova.

VIENNA, 21. Il Comando superiore dell' esercito comunica ufficialmente: Stamane venne preso possesso di Craiova.

I bollettini del grande quartier generale germanico.

BERLINO, 21. Il Wolff-Bureau comunica:

Grande quartier generale, 21 novembre. Teatro della guerra occidentale: La nostra artiglieria ha controbuttato con avvertito buon effetto batterie nemiche e punti d'appoggio. Vivace fuoco nemico da ambo i lati dell' Ancre e nel Bois Saint Pierre Vaast. Nessun combattimento di fanteria.

Nella Sciampagna e nella regione della Mo- sa l'azione dell'artiglieria si ravvivò.

Teatro della guerra orientale:

Nella regione della Ludowa, in un'opera- zione di pattuglie furono fatti 40 prigionieri. Una punta di scarico dei Russi in un settore vicino fallì sanguinosamente. Sul margine orientale transilvano soltanto piccole operazioni combattive. Truppe germaniche ed austro-ungariche a nord di Campulung respinsero ripetuti attacchi rumeni. Sull'Alt in aspri combattimenti furono strappati ai Rumeni località importanti ed alture trincerate. La nostra fanteria sta dinanzi a Craiova.

Teatro della guerra balcanica:

Gruppo d'esercito del generale maresciallo Mackensen:

Nessun avvenimento particolare. Furono can- noneggiate Constanza e Cerna Voda. Dostre squadriglie di aviatori hanno battuto con bombe im- pianti di comunicazioni presso Bucarest.

Fronte macedone:

Tra il lago di Prespa e la Černa il nemico si avvicinò colle sue avanguardie alle posizioni germanico-bulgare. Punte serbe sul fronte del Moglena fallirono.

Il primo quartiermastro generale Ludendorff.

L'importanza della battaglia di Turgu-Jiu.

BERLINO, 21. A proposito dei recenti suc- cessi in Rumenia, il «Wolff Bureau» apprende da parte competente quanto segue:

Con la sconfitta dei Rumeni nella battaglia di Turgu-Jiu e collo sfondamento compiuto dalle truppe alleate, il giorno 18 novembre, sino alla linea ferroviaria Orsova-Craiova, le operazioni mili- tari contro la Rumenia sono entrate in una nuova fase. Questa punta rapidamente ed energicamen- te eseguita, ha un'importanza ancor maggiore dell'irruzione nella Dobrugia. In una focosa bat- taglia, i Rumeni ad onta della più tenace resi- stenza presso Turgu-Jiu furono battuti decisiva- mente, con perdite sanguinose straordinariamente gravi. La battaglia presso Turgu-Jiu come la bat- taglia nella zona di Constanza-Cerna Voda rap- presenta una delle pietre miliari nella storia della campagna rumena. Le truppe vittoriose delle po- tenze centrali sfruttano presentemente il loro suc- cesso. Esse irrupe, ad onta di enormi ostacoli, di strade coperte di neve, appena transitabili a piedi e menche meno careggiabili, nella pianura Valacca. Una contropunta da est, eseguita dai Rumeni contro le truppe irrompenti non poté più mutare le sorti della battaglia decisiva. Le colone- ne marciano in avanti. La battaglia presso Turgu- Jiu è una nuova prova dell'esatta collaborazione, dell'intima fratellanza d'armi delle truppe austro- ungariche e germaniche, sotto un comando di larghe vedute.

È sorprendente come la popolazione civile rumena, incitata dalla grave sconfitta, prende parte al combattimento. Spesso da agguati si fa fuoco su colonne di truppa. Tagliata la linea ferroviaria Orsova-Craiova i nuclei rumeni combattenti presso Orsova hanno perduto la loro unica linea di riti- rata. Dopo le colossali perdite dei Rumeni nella Dobrugia e nella Transilvania, ora capita loro questo nuovo grave colpo. Di fronte all'irruzione nella Valacchia impallidisce completamente il suc- cesso puramente locale di Sarail presso Monastir.

La malattia dell'Imperatore.

VIENNA, 21. L'Imperatore passò una notte tranquilla con buon sonno. La temperatura è quella di ieri sera. L'Imperatore si levò alla solita ora e si dedica come di consueto agli affari di stato.

VIENNA, 21. L'Imperatore, verso le ore 8 del mattino, ha ricevuto una lunga visita dell'arcidu- chessa Maria Valeria, ed alle 10 ha ricevuto in udienza il ministro degli esteri Burian.

VIENNA, 21. (ore 4.10 pm.). Nelle condi- zioni di Sua Maestà nel pomeriggio di oggi è subentrato un peggioramento, in quanto venne constatato un aumento della temperatura.

Koerber a Budapest.

BUDAPEST, 21. Il ministro presidente Koerber, esauriti durante la mattinata i suoi affari d'ufficio, si recò alla presidenza del consiglio dei ministri per fare una visita a Tisza.

Temporali in Francia.

BERNA, 21. Da una gran parte della Francia si segnala un forte abbassamento del barometro. A Marsiglia e Bordeaux violenti cavalloni inon- darono le strade; centinaia di piccoli veicoli fu- rono distrutti; dinanzi all'ingresso del porto s'in- vestirono anche grandi navi.

Navi affondate.

BERLINO, 21. (Ufficiale). Un sottomarino af- fondò il giorno 14 novembre nel Canale inglese una nave francese di guardia, a quanto pare una con- troltorpediniera; oltre a navi mercantili nemiche, lo stesso sottomarino colò a picco il piroscafo nor- vegese «Ullvang» con materiale di guerra per la Francia.

L'Intesa in Grecia.

AMSTERDAM, 21. La «Reuter» ha da Atene in data 20 novembre. Gli inviati austro-ungarico, germanico, bulgaro e turco devono imbarcarsi sul piroscafo che verrà loro posto a disposizione, in caso diverso verrebbero allontanati colla forza. L'ammiraglio Fournet comunicò ciò loro diretta- mente. Il Re declinò ogni responsabilità. La lega- zione spagnola assume la protezione dei Germa- nici, la legazione americana la protezione degli altri sudditi. Il corrispondente ateniese del «Times» comunica: Fournet diresse domenica sera una nota agli inviati delle potenze centrali, con cui li invita ad abbandonare la città prima di merco- ledì. Gli inviati verranno probabilmente trasportati sopra una nave da guerra a Dedeagatsch.

P. KASANDRIĆ odgovorni urednik.

Tiskarnica é. k. dalmatinskog Namjesništva.

Na prodaju razne nekretnine, zaselci i zemljišta u gradu i okolišu. Nov, krasan, moderan zaselak na moru, gospodski stan, sa svakim confortom prodaje se odmah. **Vlasnici** kuća, zemljišta i t. d. koji kane prodati dobro svoje nekretnine, budući da su se veoma mnogi predbilježili radi kupnje neka se obrate: kod gragjevnog poduzeća, VINCENZO MILICH - ZADAR kod, industrialne škole.

In vendita diversi stabili, ville e fondi nella città e vicinanza. Nuova splendida moderna villa al mare appartamento signorile, con tutto il massimo confort vendesi prontamente.

Proprietari di case, fondi ecc. intenzionati di vendere bene i loro immobili, avendo moltissime prenotazioni d'acquisto, si rivolgono: presso lo studio dell'impresa di costruzioni, VINCENZO MILICH ZARA, accanto la scuola industriale.

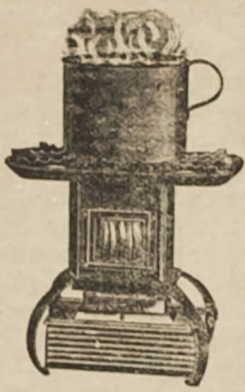
Kuhalo i brzovar na petrolej

Zajamčena sigurnost!
Zajamčeno prosto od svakog mirisa!
Senzacionalni uspjeh!

Bez čadje!

Bez šuma!

Bez dima!

Bez začepjenja!

Bez predgrijanja sa špiritom!

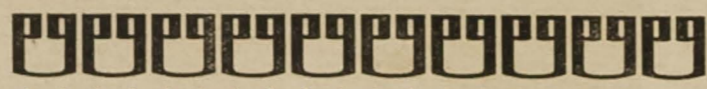
• Najsposobniji i najsavršeniji brzovar sadašnjosti! •

Učinak grijanja 3 puta veći nego kod ostalih sistema. Velika prištednja! Jedna litra petroleja gori 8-12 sati, jedna litra vode kuha za 5 minuta. Isključeno je da bi se brzovar prevrnuo. Istodobno može služiti i kao peč za grijanje sobe.

Ivorničko skladište i zastupstvo za cijelu Dalmaciju:
G. B. TAMINO - ZADAR.

Ratni invalid

traži se kao momak kod jednog župnika. Mora biti neoženjen ili udovac, rimo-katoličke vjere i da zna kuhati. — Prijave: Pokrajinskom Povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida — Zadar.

Fratelli Mandel & Nipote BANCA CAMBIO-VALUTE — ZARA

ACQUISTA E VENDE ogni sorta di effetti pubblici Cartelle di lotteria, monete secondo il listino di giornata. Raccomandabili: Lettere di pegno 4 1/2 del Credito fondiario dalmato Obbligazioni provinciali dalmate 4%. Lettere di pegno 4 1/2 o 4% della Banca Commerciale di Budapest. — Lettere di pegno della Cassa di risparmio di Budapest 4%. — Prestito ferroviario Bulgaro al 6 e 5%. — Obbligazioni ferroviarie della Bosnia-Erzegovina 4 1/2%.

ACCORDA SOVVENZIONI sopra Carte di Valore all'usuale tasso d'interesse.

CEDE Cartelle pi lotteria, verso pagamento a rate mensili. — Raccomandabili: Città di Vienna 1874 Vinc. princ. Cor. 400.000, in rate mensili di Cor. 20.

Credito fondiario Austriaco 3%. Vinc. princ. Cor. 100.000, in rate mensili di Cor. 10.

Credito Mobiliare Aust. 1858. Vincita princ. Cor. 300.000, in rate mensili di Cor. 20.

Banca Ipotecaria Ungherese 4%. Vincita princ. Cor. 70.000, in rate mensili di Cor. 10.

Lotti Turchi 1870 da f. chi 400. Vinc. principale f. chi 600.000, in rate mensili di Cor. 8.

Gruppo Croci rosse Austriache, Italiane ed Ungheresi. Vincita princ. Cor. 125.000, in rate mensili di Cor. 6, Singole cartelle Cor. 2 ecc.

ACCETTA versamenti di denaro fissi e in Conto Corrente, con restituzione senza preavviso, verso un interesse annuo di 4%.

RILASCIA Assegni bancari sulle principali piazze d'Europa e s'incarica di tutte le operazioni d'incasso, versamenti e simili richieste dei propri clienti, senza alcuna spesa.

ASSICURA Cartelle di lotteria e Obbligazioni contro la perdita derivante dall'ammortizzazione, alle condizioni generalmente stabilite.

ASSUME Assicurazioni nei rami: Incendi, Vita, Accidenti Furto con incasso, quale Agenzia Principale delle Assicurazioni Generali di Trieste.

Pece dura

offre a prezzi di convenienza

Heinrich Wagner

Trieste.

Vinske Kiseline

kemično čiste

po kr. 22 kg. prodaje i u poštanskim pošiljkama uz pouzeće

tvrdka

Marcello Pattiera - Zadar.

Brzójavi: Pattiera - Zadar.

„BLANKA“

Stigla je velika partija BIJELOG NJEMAČKOG SUROGATA SAPUNA, sasvim tvrdog u originalnim sanducima od 200 komada po 20 đkg., koju prodajem svim trgovcima i zavođima po Kr. 55 sanduk, franko Zadar. Ođprema se odmah za cijelu pokrajinu, uz unaprednu isplatu ili pouzećem. Ovo novo njemačko sredstvo nadomiješćuje izvrsno obični i preskupi masteni sapun. Sve ga njemačke kućarice upotrebljuju za pranje ruku, rubl'a, pođa, kuhinjskih sprava i za sve predmete od kovine.

Palazi se na prodaju kod svakog trgovca. — Direktan uvoz iz Njemačke.

Naruđžbe šalju se tvrdki

MARCELLO PATTIERA -- Zadar.

Isključiva prodaja za cijelu Dalmaciju.

Brzójavi: PATTIERA -- ZADAR.

Najveći import kave

Delia i Holujević, Zagreb

nudi đok zaliha traje

SANTOS (zelenkastu Java)	po K 1000
MENADO LIBERIA	„ „ 1050
ZIKORIA otvorena	„ „ 300

sve po 100 kg.

Smrećke i Lovorike kupuje i bez vreća u većim količinama
Tvrtka **Birò & Paleka - Zadar.**

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK.

Preuzimlje narućbe svakovrsnih modernih pečata iz gume i mjedi za pečatni vosak i sve ostale pečatne predmete, sve uz tvorničku cijenu. Brza izradba. — Skladište i rasprodaja na veliko svakovrsnik slatkiša: Roks Drops obični, Roks Drops fini, svileni Fours, finih biskvita i t. d. i t. d. sve uz umjerene tvorničke cijene. — Kupuje prazne vreće, koju mu drago količinu, i plaća najvišom cijenom.

9-10

AVVISO.

Il sottoscritto ha l'onore di preavvisare la Spett. Cittadinanza, l'Inclita Guarnigione ed i Signori Viaggiatori, che col 1. Novembre a. c., aprirà a Fiume sotto sua proprietà

L' HOTEL ROYAL

(che dispone di 44 stanze) in Via Lod. Kossuth N.ro 10.
L' Hotel è del tutto rimodernato col massimo confort. — Servizio inappuntabile.
In pari tempo avverte, che la propria

Trattoria „Al Cervo d'Oro“

viene del tutto restaurata. — Squisita ed ottima cucina alla casalinga e grandissimo assortimento di pesce, giornalmente fresco.
Fiducioso d' un benevolo appoggio si firma con profeta stima

GIUSEPPE MILETA
PROPRIETARIO.

God...
Cijen...
Kr. 10...
Na polug...
Posl...
BE...
večer pri...
interes z...
javiti, da...
ga ispun...
ljak Ces...
poslao s...
vjeđi i p...
Cesarevo...
steli sp...
vaćem, r...
rija jutro...
pokojnog...
Op...
BE...
tung-a...
«Nj...
Cesar Fr...
se jućer...
oprosti s...
«M...
hvalnost...
i Mojoj...
mućnih...
melem...
Mojih te...
jednake...
u vladi...
I II...
ćanjem...
vjernu o...
došću i...
krive, b...
najdrev...
tako i M...
Moj na...
ne manj...
„W...
BE...
boko os...
preminu...
rodima...
spodar...
ma bje...
epohe s...
se Cese...
spomen...
zemnog...
svoga, j...
udario...
rata, da...
drža na...
sara sh...
ima da...
rada i o...
sjedini...
se razn...
De...
volje u...
im pun...
širenje...
slobodu...
riječ: o...
pravnu...
i držav...
vina, p...
voja; fi...
dit pod...
bolje p...
kako j...
istiće...
zemaljs...
«Velika...
je sve...
govog...
dićni p...
novom...
glašava...